

OŠ "Mladost"
Osijek

4.5. Krađa identiteta

5. i 6. razred

Sažetak nastavne jedinice

Učenici će upoznati načine prepoznavanja krađe identiteta i prijevare kojima se lopovi žele domoći osobnih podataka.

Učenici će analizirati nekoliko poruka elektroničke pošte kako bi uvidjeli koje su najčešće zamke koje lopovi postavljaju svojim žrtvama.

Usvojit će nekoliko jednostavnih pravila kojih se valja pridržavati kako ne bi bili prevareni.

Cilj i ishodi učenja:

- definirati krađu identiteta
- definirati moguće probleme (posljedice) povezane s *online* prevarama i krađom identiteta (potraživanje i krađa osobnih podataka i iskorištavanje u vlastite svrhe, krađa novca)
- pronaći raznovrsne načine za izbjegavanje *online* prijevare i krađa identiteta (koristiti se stranicama koje su sigurne, biti vrlo pažljiv u dijeljenju podataka, ne nasjedati na mnogobrojne besplatne reklame i obećavajuće nagradne igre)

Korelacija: Engleski jezik, sat razrednika

Nastavna sredstva i pomagala: radni/*online* listić – *phishing* elektroničke poruke

Uvodni dio

Motivacijske aktivnosti

5 minuta

Nekoliko učenika (2 – 3) na početku će sata izići na minutu-dvije iz učionice. Za to vrijeme nekoliko ostalih učenika uzet će njihove stvari (knjige, bilježnice, torbe, mobitel, majicu ili jaknu), sjesti na njihovo mjesto i pisati u njihove bilježnice. Kad se učenici vrate u razred, pitat ćemo ih primjećuju li što neobično. Učenici će morati opisati kako su se osjećali kad su vidjeli druge učenike da se koriste njihovim stvarima bez dopuštenja. Učiteljica/učitelj ih pita smatraju li to prevaram i zašto.

Nakon toga učenike pitamo znaju li koga tko je bio prevaren na bilo koji način (krađa, predstavljanje za drugoga, korištenje stvari bez dopuštenja). Nekoliko učenika navodi primjere.

Učenike zatim pitamo postoji li način kako se osobe mogu prevariti korištenjem interneta i jesu li čuli za takav primjer.

Najavljujemo današnju temu: prevare preko interneta, odnosno krađa identiteta.

OŠ "Mladost"
Osijek

Glavni dio

Aktivnost 1

25 minuta

Što je krađa identiteta (*phishing*)?

Učenike upoznajemo da kao što u stvarnome svijetu netko nekomu može ukrasti stvari (novce, stvari, auto, ljubimca...), tako i u virtualnome svijetu ljudi mogu biti žrtve krađa. U takvim se slučajevima ne radi o krađi materijalnih stvari, ali se krađu podatci. Lopov tim podacima može učiniti gotovo sve što poželi. Takva se situacija naziva *krađa identiteta*.

Učenike pitamo znaju li o kojim se podacima točno radi. Nakon što navedu neke svoje primjere, govorimo i zapisujemo na ploču neke od najčešćih primjera koje prevaranti upotrebljavaju kako bi nekomu *ukrali identitet*:

- puno ime i prezime
- datum i mjesto rođenja
- adresa stanovanja
- broj mobitela
- broj osobne iskaznice ili OIB
- broj bankovnog računa
- lozinke kojima se koristi.

Iako se trenutačno učenicima to čini nepotrebno, vrlo je bitno shvatiti važnost tajnosti tih podataka. Nužno je napomenuti da ni u kojemu slučaju ne smiju odavati navedene podatke (svoje ili roditelja) jer na taj način ugrožavaju svoju i njihovu sigurnost. Osim što se netko može koristiti računima i novcem njihovih roditelja, podići kredit u njihovo ime ili jednostavno samo trošiti njihove novce, može i stvoriti velike probleme. Samo s pomoću OIB-a lopov može doznati mnoštvo podataka o nekome djetetu, podići novce s dječje štednje, iskoristiti taj broj za podizanje kredita i sl.

Pitamo učenike znaju li kako prevaranti dolaze do svih tih podataka. Ako tko zna, navodi primjer. Uvodi se riječ *phishing*, odnosno sve vrste *online* prijevara kojima se prikupljaju podatci.

Ovo su neki od najčešćih trikova kojima se lopovi služe kako bi doznali podatke:

- poruke koje govore da je netko provalio u korisnički račun i mora im se poslati podatke kako bi oni to riješili umjesto vlasnika
- molba u obliku elektroničke poruke za doniranje novca u humanitarne svrhe
- obavijest o mogućnosti dobitka većega novčanog iznosa, ali samo ako se prethodno uplati određenu svotu
- poruke u kojima se lopovi pretvaraju da su daleki rođaci koji žele poslati neki novac, ali im se mora poslati broj bankovnog računa roditelja ili kako bi mogli uplatiti taj novac.

Najbolji načini kako to izbjeći jest biti oprezan i ne vjerovati svakoj e-pošti ili poruci. To podrazumijeva poruke u kojima se traži davanje osobnih podataka, brojeva računa, OIB-a ili slično. Takve se zamke mogu skrivati i u naizgled prijateljskim porukama, tako da ako uočimo bilo što sumnjivo, ne otvaramo te poruke i nikako ne odgovaramo na njih.

Učenici sljedeću aktivnost rade u paru. Svaki par dobiva **Radni listić sumnjive (phishy) elektroničke poruke** u kojoj trebaju prepoznati i zabilježiti obilježja po kojima su uočili da je ta poruka nepoželjna i da na nju ne bi trebalo odgovarati. Po završetku uspoređuju urađeno, a nekoliko učenika tumači svoje odgovore ostalima. Još se jednom ističe da te poruke znaju biti jako uvjerljive, ali da na njih nikako ne odgovaraju.

Aktivnost 2

10 minuta

Kako se zaštititi od krađe identiteta?

Nakon što učenici samostalno iznesu kako bi se oni zaštitili od neželjenih poruka, učenicima se naglašavaju neki od načina kako što bolje izbjeći takve situacije i što bolje zaštititi svoje podatke.

- Ako dobiješ poruku sumnjivoga naziva i koja dolazi od osobe koju ne poznaješ, nemoj tu poruku ni otvarati!
- Ako si već i otvorio poruku, ne otvaraj privitke jer mogu sadržavati viruse!
- Sumnjive poruke označi kao *spam*, odnosno kao neželjenu poštu!
- Uopće ne odgovaraj na sumnjive poruke!
- Nikako, nikome i ni u kojemu slučaju ne odaj osobne podatke!

Završni dio

Aktivnost za zaokruživanje nastavne jedinice

5 minuta

Na kraju sata s nekoliko kratkih pitanja utvrđuje se gradivo:

- Što je to krađa identiteta?
- Što se može dogoditi ako se nekome „ukrade“ identitet?
- Koje podatke ne smijemo odavati drugima?
- Kakve su to *phishing*/sumnjive poruke?
- Kako se obraniti od takvih poruka?

Učenici odigraju igricu **Zamke elektroničke pošte**:

<http://www.ucitelji.hr/Sigurnijiinternet/Sigurnijiinternet2012/IgraZamkeelektroni%C4%8Dkepo%C5%A1te.aspx>

OŠ "Mladost"
Osijek

Dodatne aktivnosti

Učenici odgovaraju na pitanje i obrazlažu svoj odgovor:

Što biste radije htjeli imati: 1 000 000 podataka ili 1 000 000 kuna?

Obiteljske aktivnosti

Nakon razgovora o krađi identiteta i sumnjivim radnjama na internetu, zajednički sastaviti nekoliko pravila za sigurniju upotrebu interneta kojih će se pridržavati.

Prilozi

Radni listić 1 - Krađa identiteta – elektronička poruka

http://www.petzanal.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-4.5-Krađa_identiteta-listic1.pdf

Šalje: bez_odgovora@emailinternet.com

Predmet: Stanje na bankovnome računu

Pažnja korisnici usluga naše banke,

Zbog nedavnih problema uz sigurnost internetskih transakcija, molimo Vas da nam pomognete u sljedećem.

Ako ne odgovorite u sljedećih 24 sata, zatvorit ćemo Vam Vaš račun.

Ispričavamo se zbog neugodnosti.

Kliknite na dolje navedenu poveznicu gdje ćete upisati potrebne podatke.

Vaša banka.

Pozdrav!

Objašnjenje

Šalje: bez_odgovora@emailinternet.com

Predmet: **Stanje na bankovnom računu** (prvi dokaz sumnjive poruke jest važnost dobivene poruke)

Pažnja korisnici **usluga** naše banke, (još jedan dokaz su greške u pisanju)

Zbog nedavnih **problema uz sigurnost** internetskih transakcija, molimo Vas da nam pomognete u sljedećem. (navođenje klijenta na to da postoje neki problemi uz financije osobu odmah zainteresira da vidi o čemu se radi)

Ako ne odgovorite u **sljedeća 24** sata, zatvorit ćemo Vam Vaš račun. (nužnost brzog odgovora)

Ispričavamo se zbog neugodnosti.

Kliknite na dolje navedenu poveznicu gdje ćete upisati potrebne podatke. (važnost prosljeđivanja na neku stranicu na kojoj se upisuju traženi podatci)

Vaša banka.

Pozdrav!

OŠ "Mladost"
Osijek

Radni listić 2 - Krađa identiteta – elektronička poruka

http://www.petznet.hr/Portals/0/Kurikulum/Multimedija/Modul3/m3-4.5-Krađa_identiteta-listic2.pdf

Šalje: nagradna_igra@jedinstvena_prilika.com

Predmet: Čestitamo!!!

Dragi Josipe Matkoviću,

Čast nam je obavijestiti Vas da ste baš vi u mogućnosti osvojiti 500 000 eura!

Vi ste jedan od 300 000 koji ste izvučeni nasumičnim odabirom!

Jedino što morate učiniti jest posjetiti našu stranicu i dopisati broj bankovnog računa kako bismo Vam mogli uplatiti navedeni iznos.

Nadam se da ćete nam se što prije javiti.

Čestiamo Vam još jednom.

Objašnjenje

Šalje: nagradana_igra@jedinstvena_prilika.com

(osoba koja je zaprimila poruku, odmah je zainteresirana jer je riječ o nagradnoj igri)

Predmet: Čestitamo!!!

Dragi Josipe Matkoviću, (važnost poruke čim se oslovljava imenom i prezimenom)

Čast nam je obavijestiti Vas da ste baš vi u mogućnosti osvojiti **500 000 eura!** (dobitak velike količine novaca)

Vi ste jedan od 300 000 koji ste izvučeni nasumičnim odabirom!

Jedino što morate učiniti jest **posjetiti našu stranicu** i dopisati broj bankovnog računa kako bi Vam mogli uplatiti navedeni iznos. (navođenje osobe da na nepoznatoj stranici upiše svoje podatke kako bi osvojio te novce)

Nadam se da ćete nam se što prije javiti.

Čestiamo Vam još jednom. (jedan od pokazatelja sumnjive poruke su i pogreške u pisanju)